

Aleg 1204

S p r a w o z d a n i e

Komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w zakresie :
Szkół zawodowych, kursów majsterskich, szkół i kursów handlowych.

Szkoły zawodowe.

Sprawozdanie Wydziału krajowego, jak również sprawozdanie stałej Komisji krajowej dla spraw przemysłowych stwierdza, że w roku 1907 ilość szkół zawodowych zmniejszyła się o dwie szkoły koszykarskie, a mianowicie: w Dżurowie i Nieznanowicach; w miejsce szkoły nieznanowickiej przybyła szkoła w Gdowie, zresztą w rodzajach szkół zawodowych nie zaszła żadna zmiana.

Z końcem roku 1907 było 58 szkół i kursów zawodowych a mianowicie: 35 krajowych szkół i warsztatów przemysłowych, 13 subwencyonowanych i 10 kursów czasowych, a to:

- 18 szkół i 1 kurs dla koszykarstwa,
- 4 szkoły dla kołodziejstwa,
- 2 szkoły i 2 kursy dla stolarstwa,
- 1 szkoła dla zabawkarstwa
- 2 szkoły i 1 warsztat dla garncarstwa,
- 4 szkoły i 4 kursa dla szewstwa,
- 10 szkół i warsztatów oraz 1 kurs dla tkactwa,
- 1 szkoła dla hafciarstwa,
- 1 warsztat dla powroźnictwa,
- 2 kursy dla piekarstwa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego notuje znaczny spadek frekwencji w tychże zakładach krajowych. Największy ubytek jest w szkołach koszykarskich, wynosi około 50 prc.

Dalej znaczne ubytki frekwentantów wykazuje rok 1907 w szkołach stolarskich, kołodziejskich, tkackich i hafciarskich, a jedynie w szkołach szewskich wzrosła frekwencja o 15 prc. Objaw ten zasługuje na pilną obserwację.

Przyczyna tkwić musi albo w zastarzałej formie tychże zakładów naukowych, albo w tym fakcie, że uczniowie rekrutują się głównie ze wsi okolicznych, obok siedziby szkoły i że z chwilą, skoro się pewna ilość młodzieży zawodowo wykształci, okolica ta nie dostarcza dalszego kontyngentu uczni. Komisja krajowa dla spraw przemysłowych proponuje w podobnych wypadkach a szczególnie przy szkołach koszykarskich, związać szkoły mniej żywotne i przenosić je do innych miejscowości, gdzie się młodzież o zawodowe kształcenie upomina, tembardziej, że przeniesienie szkół tych koszykarskich nie przedstawia trudności a instruktorowie

szkół zwiniętych mogą być gdzieindziej użyci. Wiele młodzieży zawodowo wykształconej, emigruje do Niemiec i do Ameryki; należałoby zatem to nowe pokolenie przemysłowców, zanim ulegną zgubnej gorączce emigracyjnej zorganizować handlowo i w ten sposób dać im możliwość zarobkowania w kraju.

Już w roku 1906 zaznaczyła Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, że szkoły koszykarskie mają poniekąd cechę nauki wędrowniej i że po dłuższym trwaniu szkoły w jednej miejscowości, wyczerpuje się materiał uczni i maleje interes dla szkoły.

Można by to również odnieść i do innych szkół zawodowych; zachodzi zatem pytanie, czy przynoszenie szkół z siedzib, w których dawniej były czynne do innej miejscowości, nie należałoby ująć w odpowiedni system, według z góry obmyślanego planu i w ten sposób nadać niektórym szkołom zawodowym charakter wędrowny.

Co do części finansowej wykazuje Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, że ze źródeł miejscowych i ze sprzedaży wyrobów, preliminowano na koszt utrzymania szkół i kursów zawodowych 149.916 koron, z funduszu krajowego 237.342 K, ze Skarbu Państwa 92.800 K t. j. łącznie 480 000 K. Przedstawione w marcu 1906 wnioski Komisji, co do subwencyonowania ze Skarbu Państwa szkół zawodowych, nie zostały przez c. k. Rząd w całości uwzględnione. Wnioski opiewały na kwotę 99.800 K; we wrześniu roku przeszłego wyasygnowano na ten cel jedynie 94.800 K. Przyznawane ze Skarbu Państwa zasiłki, powinny być znacznie wyższe, niż dotychczas, zbliżające się do cyfr udzielanych zasiłków na powyższy cel z funduszu krajowego; gdyż umożliwiłoby to wydatniejszą akcję w kraju w kierunku zakładania i rozszerzania szkół zawodowych.

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, podnosi słusznie zasługi Centralnego kursu koszykarstwa we Lwowie w kierunku uszlachetniania form i ornamentyki w wyrobach koszykarskich w opracowaniu modeli, kształceniu dalszem zdolniejszych uczniów koszykarskich i w stwarzaniu materiału na przyszłych instruktorów.

W myśl tego sprawozdania, podnosi Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, rozwój 4 szkół kołodziejstwa w połączeniu z kowalstwem, a to w Kamionce strumiłowej, w Grybowie, w Grzymałowie i Tłumaczu i konstatuje szybkie wzrastanie liczby dobrych rękodzielników w tym zawodzie i ulepszenie wyrobów kołodziejsko-kowalskich.

Szkoły krajowe stolarstwa w Stanisławowie i Kalwarii zebrzydowskiej, cieszą się znaczną frekwencją i dobrymi wynikami nauki. Szkoła w Kalwarii posiada znakomicie uposażoną halę maszyn stolarskich, do której dopuszczani są członkowie miejscowego towarzystwa stolarzy, celem maszynowego przygotowania materiału dla swych wyrobów. Świadczy to o dodatnim wpływie tej szkoły na miejscowy przemysł stolarski i daje jej możliwość wpływu na ulepszenie produkcji wyrobów stolarskich.

Co do szkoły zabawkarskiej w Jaworowie stwierdza Komisya krajowa dla spraw przemysłowych znaczny rozwój, a wyroby jej zdobywają sobie uznanie w kraju i za granicą. Ukończeni uczniowie znachodzą źródło bocznego zarobku; przemysł zabawkarski w Jaworowie rozwija się w szybkim tempie i wymaga organizacji handlowej dla zdobycia sobie wstępu do większych handlów zabawkarskich w kraju i za granicą.

Ze szkół garncarskich wybija się na pierwsze czoło szkoła garncarska w Kołomyi, której wyroby ozdobnych naczyń i wyroby kaflarskie chlubnie są znane i pokupne.

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, stwierdza również potrzebę i żywotność krajowych kursów ceramicznych w Podgórzu, gdyż istnienie w znacznej ilości przedsiębiorstw z zakresu przemysłu ceramicznego w okolicach Krakowa, daje uczniom możność odpowiedniego zarobkowania i zdobywania sobie popłatnych stanowisk w fabrykach ceramicznych.

Cztery szkoły szewskie w Dobczycach, w Kołomyi, w Starym Sączu i Witkowie nowym cieszą się ustaloną frekwencją i rozwojem.

Dla nauki tkactwa istnieją te same zakłady, frekwencja uczniów jak w latach poprzednich. Na tem polu stwierdza szkoła tkacka w Wiłamowicach widoczny rozwój. Produkcja tejże szkoły odbywa się na zlecenie krajowego Związku przemysłowego, który zorganizował ją administracyjnie-handlowo w bardzo zręczny sposób, tak, że szkoła powyższa złąła się z miejscowym przemysłem tkackim, który ma rację utrzymania się, mimo rozwiniętego tkactwa mechanicznego.

Szkoła sukiennicza w Rakszawie pracująca z akcyjnym Towarzystwem tkackim w Łańcucie, wymaga silniejszej organizacyi handlowej a przy odpowiedniej inicjatywie i poparciu kapitałem możnaby tu stworzyć zdrowe warunki produkcyjno-handlowe.

Szkoły koronkarskie Zakopane, Bobowa, Kańczuga i Jaworów wykazują zwiększenie frekwencji (z wyjątkiem Bobowej) i bardzo dobre wyniki praktycznej nauki. Brak jednak przemysłowi koronkarskiemu organizacyi, skutkiem czego uczennice nie znajdują wydatnego zarobkowania zawodowego. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych stwierdza potrzebę szybkiej organizacyi przemysłu koronkarskiego. Radca A. Stefanowicz lustrator tychże szkół daje opinię, aby uregulować stały zbyt produkcyi tegoż przemysłu przez kontakt z c. k. centralnym kursem koronkarskim we Wiedniu, który dostarcza szkołom zamówień i chroni przed wyzyskiem pośredników, zaopatrując szkoły we wzory koronkarskie i odbierając wyprodukowany towar po, według rodzaju i jakości, skalkulowanej cenie.

Aczkolwiek droga wskazana przez Radcę A. Stefanowicza, zorganizowałaby rzeczywiście szybko stronę komercyjną przemysłu koronkarskiego, wypowiada Komisya sejmowa przemysłowa zdanie, że należałoby to uczynić z należytą rozważą i ostrożnością, ażeby indywidualizmu naszego przemysłu koronkarskiego w kierunku swojskiej ornamentyki i wzorów nie narazić na niebezpieczeństwo.

Tu podnieść należy usiłowania Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, w kierunku wytworzenia dla koronkarstwa, względnie hafciarstwa naszego przy pomocy wybitnych artystów krajowych, szeregu wzorów o typie swojskim, tak, ażeby tą odrębną charakterystyką podnieść wartość i pokupność produktu. Usiłowania te powinny być odpowiednio finansowo przez kraj poparte.

Szkoła rzemiosł w Drohowyżu została z początkiem bieżącego roku przez Wydział krajowy objęta i zorganizowana i spodziewać się należy, że przy należytem rozwoju, odda naszemu rękodzielnictwu wielkie usługi.

Co do tej szkoły Komisya sejmowa przemysłowa zwraca uwagę na potrzebę szczególnego zaopiekowania się oddziałem poświęconym ślusarstwu, który to dział rękodzielnictwa w naszym kraju w specjalnym znajduje się upadku a jedyna w tym dziale szkoła państwowa zawodowa w Świątnikach, nie odpowiada nawet częściowo istniejącej potrzebie.

Internaty przy szkołach zawodowych. Odnosząc to do wszystkich szkół zawodowych, uznaje Komisya przemysłowa sejmowa potrzebę urządzania internatów dla uczniów pozamiejscowych przy szkołach zawodowych, gdyż uważa, że przyczyniłoby się to do uregulowania i ustalenia frekwencji i uporządkowania wewnętrznych stosunków tychże szkół.

Krajowe kursa majsterskie.

Krajowe kursa majsterskie mające na celu postawienie majstrów na wyżynie zawodowej techniki i utrzymanie ich przedsiębiorstw w rozwoju, miały swój historyczny początek przy sposobności dostaw obuwia dla armii, gdyż wówczas krajowa Komisyja przemysłowa podniosła myśl ustanowienia wędrownego nauczyciela dla szewstwa, który uczył w każdej miejscowości po kilka tygodni, gdzie osiedli liczni szewcy, wyrobu obuwia wojskowego. Wydział krajowy uznając korzyści tego zarządzenia, wprowadził kursa zawodowe dla majstrów i czeladników szewskich. Obecnie prócz kursów majsterskich dla szewców urządzono:

kursa majsterskie dla stolarzy w Krakowie i we Lwowie,
dwa kursa majsterskie dla piekarzy,
jeden kurs zawodowy dla blacharzy,
jeden kurs zawodowy dla młynarzy.

Zaprojektowano kurs dla krawców męskich, jakoteż subwencyonowano kurs zawodowy dla kelnerów w Krakowie i we Lwowie. Wszystkie te kursa urządzone i utrzymywane były funduszem krajowym. Nadto niektóre kursa były subwencyonowane przez gminy miejskie, Rady powiatowe, Izby handlowe i Ministerstwo handlu. Kursa majsterskie wydostają zawodowo rzemieślnika, kształcą go ogólnie, łączą pracodawcę z robotnikiem na neutralnym gruncie, w sali wykładowej, jednym słowem, mają te kursa majsterskie dla rękodzielników, tak w praktycznym jak moralnym kierunku bardzo doniosłe społeczne znaczenie.

Podnieść tu należy bardzo trafne i słuszne zapatrywanie Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, że zarząd i kierownictwo kursów powyższych, powinno spoczywać w krajowych rękach, gdyż Kraj i dobrani przez niego ludzie znają kulturę i potrzebę naszego rękodzielnika i wiedzą, co do jego wiadomości podać mu potrzeba, odpowiednio do zdolności uczestników kursu.

Kursa urządzone w Galicyi przez Gewerbbeförderungsdienst o wykładach niemieckich, nie mogą być przez Kraj popierane, ani też cierpiane, dlatego też sejmowa Komisyja przemysłowa z przyjemnością wita wniesione przez Wydział krajowy w sprawozdaniu z 11. sierpnia 1908, wezwanie do c. k. Rządu pod II. 11. „ażeby c. k. Urząd popierania przemysłu we Wiedniu zaniechał dalszego urządzania kursów zawodowych z językiem wykładowym niemieckim, jako niezrozumiałym dla przeważnej większości rękodzielników Galicyi“.

Szkoły i kursa handlowe.

W sprawozdaniu swoim z roku 1907 żąda Komisyja krajowa dla spraw przemysłowych, aby c. k. Rząd w myśl uchwalanych w tej mierze rezolucyi, utworzył jak najszybciej na koszt skarbu państwa, względnie z współudziałem funduszy krajowych i lokalnych dwu-klasowe szkoły handlowe. W ubiegłym roku została podobna szkoła otwartą przy wyższej szkole handlowej w Krakowie. Obecnie jest na porządku utworzenie takiej dwuklasowej szkoły handlowej przy Akademii handlowej we Lwowie.

Prócz powyżej wymienionej szkoły w Krakowie istnieją jeszcze szkoły prywatne handlowe subwencyonowane przez Ministerstwo oświaty i inne instytucje, z których wymienić należy: szkołę dwu-klasową handlową w Stanisławowie i dwu-klasową szkołę handlową z kurssem przygotowawczym w Samborze, jedno-klasową szkołę handlową w Tarnowie i jedno-klasową szkołę handlową w Drohobyczu.

Istnienie i rozwój tych szkół prywatnych i liczna frekwencja tychże, jest najlepszym dowodem braku podobnych szkół państwowych lub krajowych w naszym kraju; z drugiej strony ponosi społeczeństwo niepowetowane straty przez fakt, że nie może mieć należytego wpływu i kontroli na program nauki, sposób wychowania młodzieży i ogólny kierunek tychże prywatnych zakładów naukowych.

Dla ilustracji podnieść należy, że szkoła handlowa w Samborze, używa podręczników niemieckich; Dyrektor tegoż zakładu jest z pochodzenia Niemcem a około 75% uczniów uczęszczających do tejże szkoły, zapisało się w rubryce mowa ojczysta, jako mówiący po niemiecku.

W szkołach handlowych w Stanisławowie i Drohobyczu stosunki pod tym względem nie są lepsze; młodzież wychowywaną w tychże zakładach prywatnych nie łączy zbyt żywe uczucie z krajem i większa część tejże, idzie w świat za granicę, szukając tam kariery handlowej, należałoby zatem, szybkim tworzeniem szkół handlowych krajowych względnie państwowych uczynić istnienie tychże prywatnych zakładów handlowych naukowych zbytecznym, a przez to stworzyć możliwość ujęcia wychowania młodzieży handlowej w opiekę i kontrolę kraju.

Sejm uchwalił na posiedzeniu z dnia 13. marca 1907, w załatwieniu sprawozdania Komisji przemysłowej o stanie szkolnictwa handlowego w kraju w latach 1904, 1905 i 1906 wezwanie do c. k. Rządu, aby przystąpił do bezzwłocznego założenia szkół handlowych w Krakowie i we Lwowie przy wyższych szkołach handlowych i aby założył przy szkołach realnych w Galicyi przynajmniej dwie dwuklasowe szkoły handlowe.

Typ dwu-klasowych niższych szkół handlowych jest dotąd w Austrii panującym; we wszystkich krajach koronnych istnieje podobnych zakładów naukowych przeszło 80. Szkoła dwuklasowa typu austriackiego przyjmuje 13-letnich uczniów, którzy poprzednio ukończyli co najmniej trzy klasy szkoły wydziałowej lub średniej.

W ten sposób zyskuje materiał starszy, inteligencją dość rozwinięty z drugiej strony, absolwenci wychodzą z tych szkół w wieku nieco spóźnionym dla rozpoczęcia praktyki kupieckiej, skoro sama ustawa przemysłowa uznaje rok 14-ty, jako wiek najodpowiedniejszy dla rozpoczęcia praktyki sklepowej.

Prócz tego powstaje sprzeczność, skoro uczeń z trzeciej klasy wydziałowej względnie średniej, może na podstawie łatwego egzaminu wstępnego, wejść do Akademii handlowej, a uczeń z czwartą klasą szkoły średniej, może wprost przejść do Akademii handlowej, mają Akademię handlową w stosunku do szkół dwu-klasowych handlowych, nie dość wyższe warunki przyjęcia. Dwu-klasówki zatem otrzymują gorszy materiał szkół gimnazjalnych i realnych, a nawet wydziałowych gdyż lepszy materiał przechodzi do Akademii handlowej.

Akademię handlową, jako takie dostarczają głównie materiał urzędniczy, młodzież mającą wyższą ambicję społeczną, garną się do instytucji bankowych, opuszczającą w wielkiej części kraj nasz i szukającą za granicą zatrudnienia w centrach przemysłowo-handlowych.

Nasz stan średni kupiecki nie wiele korzysta z kontyngentu absolwentów, jakie Akademię handlową nam corocznie dostarczają. Należy się zatem zastanowić i starannie zbadać, czy wobec tego typ dwuklasowej szkoły handlowej, obecnie przyjęty, odpowiada w zupełności faktycznym potrzebom naszego społeczeństwa.

Istniejące w innych krajach koronnych dwuklasowe szkoły handlowe rozwijają się i wykazują niezłe rezultaty, fakt ten jednak nie może być normą dla naszego kraju wykazującego całkiem odrębne stosunki a zatem i inne potrzeby.

W ostatnim roku powstał w mieście Lwowie zakład naukowy pod firmą: Lwowska szkoła handlowa założona przez Towarzystwo szkoły handlowej.

Lwowska szkoła handlowa jest czteroklasową niższą szkołą handlową, o celach indentychnych z celami szkół typu dwuklasowego i ma ona wychowywać młodzież na praktykantów handlowych a w przyszłości samodzielnych kupców. W Galicyi dotąd szkół podobnego rodzaju nie było. Oparła się ona wprost na szkole ludowej w tym celu, by uczniowie mogli otrzymać to wykształcenie ogólne, którego w przeciwnym razie, musieliby szukać w szkołach wydziałowych, gimnazyalnych lub realnych t. j. w takiej szkole, gdzie poziom nauki nie jest niższy, niż w szkołach średnich, a gdzieby równocześnie, nie obciążając swego umysłu zupełnie w tym wypadku zbędną łaciną i greczyzną, nauka była zastosowaną do charakteru ich przyszłego zawodu i należycie uzupełniała przedmioty fachowe. Dalej by uczniowie mogli wstępować na praktykę kupiecką po ukończeniu takiej szkoły, przeciętnie w 15-tym roku życia, a więc w wieku najodpowiedniejszym do rozpoczęcia podobnego zatrudnienia, z należycie poprzednio przyswojoną sobie zawodową teorią. W tym celu nauka w tej szkole rozłożoną została na cztery lata od 10-tego do 14-tego roku życia uczni.

Dwa pierwsze lata poświęcone są ogólnemu wykształceniu elementarnemu i jego pogłębieniu, dwa zaś następne, mają swój punkt ciężkości w przedmiotach ściśle handlowych. W swej całości daje ten typ szkoły wykształcenie ogólne, nie mniejsze jak niższa szkoła realna lub niższe gimnazjum (z wykluczeniem łaciny i greki), a wykształcenie zawodowe nie mniejsze jak typ dwuklasówki. Przez połączenie obu tych stron wykształcenia wydaje się typ szkoły czteroklasowej pod względem pedagogicznym zakładem racjonalnym i potrzebom naszego społeczeństwa odpowiadającym. Łączy on w programie swej nauki wykształcenie ogólne z zawodowym i odpowiada nowym wymogom szkolnictwa.

Należałoby zatem przy zakładaniu nowych niższych szkół handlowych zająć się także typem czteroklasowym niższej szkoły handlowej na wzór istniejącej we Lwowie, założonej przez Towarzystwo szkoły handlowej i należycie zbadać wszystkie korzyści, jakie ten typ wobec typu dwuklasówek przedstawia z uwzględnieniem wyjątkowych stosunków i potrzeb naszego kraju.

Kursa handlowe.

Wspomnieć należy, że na wniosek Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, zarządzonej został ośmioletni kurs handlowy dla nauczycieli szkół handlowych uzupełniających. Kurs ten odbywa się w Akademii handlowej we Lwowie, a kosztu tegoż pokrywa Rząd i fundusz krajowy. Z inicjatywy korporacji przemysłowych i Izb handlowych, odbywają się również i kursa buchalteryjne dla starszych rękodzielników. Fundusz krajowy udziela na ten cel zasiłku, jeżeli kursa te stosują się do normalnego planu nauki, opracowanego przez Komisję krajową dla spraw przemysłowych. W ubiegłym roku subwencyonowano podobne kursa w Kętach, we Lwowie, w Krakowie, w Tarnowie, pod kontrolą Komisji przemysłowej krajowej.

Komisja sejmowa przemysłowa uważa sobie za obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego, że pod względem szkolnictwa handlowego w porównaniu do innych krajów koronnych, jest Galicya przez c. k. Rząd po macoszemu traktowana. Gdyby to upośledzenie dalej trwać tak miało, to o rozwoju szkolnictwa handlowego i postawieniu go na stopniu kultury handlowej i wymagań, jakie w społeczeństwie naszym istnieją, nie ma mowy, gdyż kraj nasz, niestety zacofany, na polu każdej gałęzi gospodarstwa krajowego, własnymi siłami potrzebom tym odpowiedzieć nie może, bez ochotnej i wydatnej pomocy c. k. Rządu.

W ogólności stwierdza Komisya sejmowa przemysłowa potrzebę stałego porozumienia pomiędzy Wydziałem krajowym i Komisją krajową dla spraw przemysłowych a państwowymi czynnikami powołanymi do opiekowania się rozwojem szkół zawodowych i szkół handlowych, co do sposobu działania na terytorium naszego kraju. Wówczas będzie można osiągnąć wyższe dotacje ze skarbu państwa na powyższe cele w Galicyi, gdyż dotychczasowe dotacje istotnie nierównomiernie pomiędzy poszczególne kraje koronne bywają rozdzielane.

W myśl powyższych uwag, sejmowa Komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 11. sierpnia 1908. L. 82.941/08 i dołączone do niego sprawozdanie z czynności krajowej Komisji dla spraw przemysłowych, za czas od 1. stycznia 1907 do 31. maja 1908 w zakresie szkół zawodowych, kursów majsterskich i niższych szkół handlowych.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1. ażeby w myśl § 5. ustawy z dnia 24. sierpnia 1889 o szkołach realnych, założył w jak najkrótszym czasie dwuklasowe szkoły handlowe, na razie przynajmniej przy dwóch szkołach realnych;

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przystąpił bezzwłocznie do założenia dwuklasowych szkół handlowych na razie przynajmniej w trzech miastach prowincjonalnych o większym ruchu handlowym;

3. ażeby otworzył we Lwowie Komisję egzaminacyjną dla nauczycieli wyższych i niższych szkół handlowych;

4. ażeby wobec dotkliwego braku fachowych sił nauczycielskich przystąpił bezzwłocznie do wykształcenia odpowiedniej liczby sił nauczycielskich dla wyższych i niższych szkół handlowych;

5. ażeby obracał większe, niż dotychczas kwoty, z przyznanych na ten cel funduszków państwowych, na popieranie rękodziół i przemysłu w Galicyi, już to w formie udzielania maszyn rękodzielniczych, już to w formie pożyczek i subwencji bezzwrotnych;

6. ażeby znosił się w sprawach tego popierania i w sprawie urządzić się mających, specjalnych kursów dla rękodzielników z Wydziałem krajowym i krajową Komisją dla spraw przemysłowych, celem uzyskania jednolitości w działaniach Kraju i Państwa;

7. ażeby zaniechał dalszego urządzania kursów zawodowych z językiem wykładowym niemieckim, jako niezrozumiałym dla przeważnej większości rękodzielników Galicyi;

8. ażeby c. k. Urząd popierania przemysłu we Wiedniu urządził także i z polskim językiem wykładowym kursy dla rękodzielników, zwłaszcza w zakresie takich rękodziół, dla których kursy w kraju nie są urządzone;

9. ażeby urządził przewidziane programem pierwotnym państwowej szkoły przemysłowej lwowskiej, oddział ceramiczny przy tejże;

10. ażeby nie udzielał subwencji prywatnym szkołom handlowym, bez porozumienia się z Wydziałem krajowym (subwencya Ministerstwa Oświaty dla dwuklasowej szkoły handlowej — fundacya Ozyasza Gotthelfa w Samborze);

11. aby roztoczył możliwie ścisłą kontrolę nad istniejącymi prywatnymi szkołami handlowymi w naszym kraju, nad ich programem nauki i nad ogólnym kierunkiem tychże zakładów naukowych.

12. Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, by zaprowadziła wykłady pogładowe o przemyśle krajowym oraz założyła zbiory próbek, cenników, katalogów itp. przemysłu krajowego we wszystkich szkołach handlowych w kraju.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. zbadać przyczyny upadku frekwencji w poszczególnych szkołach zawodowych, usunąć skonstatowane przyczyny tegoż, względnie przejść na następną sesję sejmową z odpowiedniami wyjaśnieniami i wnioskami;

2. zbadać, o ile uzasadnionem byłoby nadanie charakteru wędrownego niektórym szkołom zawodowym i o ileby to wpłynęło na zwiększenie frekwencji i zainteresowanie się miejscowej ludności;

3. Zająć się urządzeniem dalszych internatów dla uczniów przy szkołach zawodowych i zbadać, o ileby to przyczyniło się do uregulowania frekwencji i uporządkowania wewnętrznych stosunków szkół zawodowych;

4. aby po zbadaniu urządzenia i sposobu prowadzenia czteroklasowej szkoły handlowej w razie korzystnych w wypadkach badań udzielił tejże szkole wydatną subwencję z poz. 112. budżetu na rok 1909 i uwzględnił ją w następnych budżetach;

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby stabilizował na dotychczasowych posadach;

1. Feliksa Blautha, dyrektora krajowej szkoły rzemiosł hr. Skarbka w Drohowyżu;

2. Jana Kuntsmanna, kierownika krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie;

3. Stanisława Gnoińskiego, kierownika krajowej szkoły kołodziejskiej w Tłumaczu;

oraz przyznał im prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi, wymienionymi w § 12. ustawy 2. lit. B. statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm dnia 21. stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z 3. stycznia 1874 i pod warunkami w tej uchwale określonymi wymierzył im po trzy pięciolecia. Służba policzalna do emerytury ma się liczyć od dnia przyjęcia do służby krajowej, do pięciolecia zaś od uchwały sejmowej.

V. Sejm przyznaje Helenie Gruszeckiej, wdowa po kierowniku krajowej szkoły tkackiej w Krośnie, stały dodatek do pensji wdowiej w rocznej kwocie K 400 od 1. stycznia 1908.

VI. Sejm przyznaje Andrzejowej Ciupikowej, wdowie po przodowniku w krajowej szkole kołodziejskiej w Grzymałowie, stały dar z łaski w rocznej kwocie K 480 od 1. stycznia 1908.

VII. Sejm podwyższa od 1. stycznia 1908 dotychczasowy dodatek aktywalny sekretarza krajowej Komisji dla spraw przemysłowych do kwoty K 1.288 rocznie.

Przewodniczący :
A. Lubomirski.

Sprawozdawca :
Lewakowski.